

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt

Verschijnt maandelijks - Jaargang 77 - No. 7/8 augustus 1975

Officieel orgaan van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt in Nederland

Ze zijn er onze **BOUWPAKKETTEN**.

het **SPAARKAST**-Bouwpakket voor f 88,— met gebruiksaanwijzing;
het Bouwpakket voor de **ZESRAMER** voor f 42,50.

Heeft u interesse, ze zijn te zien in ons **BIJENHUIS**, bij onze depots en op de komende **BIJENMARKTEN**.

Heeft u last van **MIEREN**, dan hebben wij een uitstekend middel in **ZERMITE**.

Voor de **HONINGGOOGST** uit voorraad verkrijgbaar **HONINGZEVEN** - **HONINGBUSSEN** met diverse inhoudsmaten - **FLACONS** - **ETIKETTEN** etc.

Wij komen op de **BIJENMARKTEN** in **EPE** - **Velsen** **SANTPOORT** - **VEENENDAAL** - **UGCHELEN** en **EERBEEK**.

Het Bijenhuis is open op de volgende zaterdagen, 2 augustus, 16 augustus en 30 augustus van 9 tot 12 uur 's morgens.

VERDERE VERKOOPADRESSEN:

Tegen een geringe prijsverhoging (bijdrage in de vrachtkosten) zijn onze artikelen ook verkrijgbaar bij de afdelingsdepôts:

Boerenbond Neerbosch-Hees, St. Agnietenweg 63, Nijmegen.

Afd. Bunnik/Houten B. Th. Barten, Koningslaan 23, Bunnik, telefoon 03405 - 17 42.

S. G. v. d. Esschert, Spreeuwenweg 45, Apeldoorn, telefoon 05760 - 3 67 79.

Afd. Velsen en omstreken, H. S. Homburg, Velserduinweg 165, IJmuiden.

BIJENHUIS-WAGENINGEN

GRINTWEG 273

Algemene Bank Nederland-Wageningen

rekening nr. 53.90.42.900

Postgiro 823276

(Bijenhuis)

Telefoon 08370 - 1 28 63

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT. Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Wageningen.

Redacteur: G. v. d. Weert, Commissie van Redactie: W. Assink en H. G. Maagendans. De niet van redactiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer.

Alle stukken aan het Bijenhuis te Wageningen, ook opgaven en betaling van advertenties en speurbijtjes. Giro 84 68 01.

BIJ ONZE OMSLAGFOTO

Sedum spectabilis is behalve bij de bijen ook erg in trek bij de diverse vlinders. Zie het artikel „De Bijenweide” van de heer J. van Os in dit nummer.

BEGINNERSRUBRIEK

Dit maal met de vakantie voor de boeg een kort praatje naar aanleiding van enkele vragen.

Het maken van kunstzwermen vinden sommigen ondanks dat we proberen de aanklevende fouten te vermijden een gebrekkige methode.

Men is dikwijls gedwongen om „VEGERS” te maken, maar men zou eigenlijk liever nog 14 dagen willen wachten, vanwege een nog lopende dracht b.v. op de frambozen, tuinbonen of dergelijke.

Wanneer de moer van de kast af is, is het met de haaldrift een eind gedaan.
Hoe lost men dat op?

Stel, u hebt goede volken, twee broedkamers met een honingkamer (broedkamer formaat natuurlijk!!!).

Het weer is wisselvallig en u hebt al 2 of 3 maal de doppen er uitgehaald.

Maak dan, wanneer u vermoedt in moeilijkheden te komen, géén „VEGER”, maar een „VLIEGER”.

Hoe doet men dat.

Men brengt de koningin, tijdens goed vliegweer en goede dracht, in de onderbak op 10 lege goed uitgebouwde ramen. Leg hierop een rooster en plaats hierop de half gevulde honingkamer. Is deze al bijna vol, dan zet u **op** de rooster nog een lege honingkamer **onder** de eerste.

De volgende 14 dagen à 3 weken hebt u dan geen last. Let er goed op, geef de oude koningin **GEEN** broed mee. De ramen vol met broed uit de onderbak zet u ergens apart en laat deze een jonge koningin kweken.

Na 13 dagen doppen breken, de vliegbijen vliegen terug naar hun oorspronkelijke kast enz. (moet ik u dit nu nog weer een keer vertellen ? ? ? ? ?).

Wanneer u na 3 à 4 weken hierin een jonge koningin aan de leg hebt, met eigen (gesloten) broed, kunt u deze weer verenigen met de „VLIEGER”.

Deze VLIEGER kunt u dan minstens 10 dagen tevoren zijn oude koningin afnemen en dan hebt u toch voor de winter een volk met een jonge koningin.

Volgende vraag;

Hoe kan ik mijn ramen iedere 3 à 4 jaar vervangen?

We gaan uit van volken op 3 bakken, **zie voorgaande vraag**. De honingkamer slingeren, zodra de jonge koningin na het maken van de „VEGER”, aanwezig is.

Deze geslingerde ramen plaatst men op de gemaakte VEGERS, (ruimte geven voorkomt de Maagdezwerm).

Bovenop de kaalgevlogen broedkamer met jonge koningin op de OPEN SEPARATOR plaatst men een bak met kunstraat. Uiteraard als de jonge koningin aan de leg is.

Een volk met een jonge koningin bouwt deze beter uit. Geef een volk met een oude koningin nooit kunstraat. Zo komt u in 3 à 4 jaar met uw ramen rond.

Laat die oude hobbyisten, die ze vroeg in 't voorjaar zo graag een of twee kunstraten laten uitbouwen maar doen, die reken ik niet tot de imkers maar tot de klungelaars die 't **alleen** menen te weten en daar nog prat op gaan ook. Zulke mensen komen het amateurstadium nooit te boven.

Volgende vraag;

Hoe kan ik van één volk, een zo groot mogelijk aantal volken kweken in een seizoen. Van een honingopbrengst moet u dan maar afzien.

Wanneer u uit gaat van een goed volk op twee broedkamers, elk met 7 à 8 ramen broed en u

Korvenstand op de hei.

hebt voldoende materiaal beschikbaar, maakt u in de onderbak een „VLIEGER”, met één raam gesloten broed.

Het broed zet u in twee bakken er naast, aan elke zijde een bak. De 10e dag, na het maken van de VLIEGER, splitst u elke naast de VLIEGER geplaatste bak in twee delen, eventueel in 6 raams kastjes.

Zet deze naast elkaar op de plaats van de oorspronkelijke bak. Vliegbijsen verdelen zich beter.

Ze hebben voldoende voer en stuifmeel, zwermen niet.

Handel snel, pas op voor afkoeling, schudt niet met de ramen, verdeel de doppen (redcellen), doppen breken hoeft dus niet. De hierin geboren jonge koninginnen kan men later, wanneer ze goed aan de leg zijn, weer overplaatsen in 10 raams kasten. De VLIEGER, met oude koningin, kan men eventueel ook nog verder splitsen en zo kan men vrij gemakkelijk van één volk, ± 6 à 7 volken kweken.

De bijenweide.

In veel streken van ons land is het met de dracht omstreeks half juli een eind gedaan.

Men zal dus door reizen moeten proberen nog iets te vinden. Een gewas dat momenteel in het Westelijk deel van ons land zeer sterk in de belangstelling staat in landbouwkringen is de **BLADRAMEAS** - SILETTA en SILETINA.

Het wordt gebruikt als groenbemester en is het aangewezen stoppelgewas voor gronden, die in augustus vrij komen of eerder.

Het nieuwe ras SILETINA verdient de aandacht

voor vroege uitzaai. SILETTA wordt gezaaid in augustus en de eerste week van september.

Zeker in het Zuiden van het land is uitzaai tot half september mogelijk gebleken.

Later na een flinke nachtvorst slinkt het gewas dermate, dat het gemakkelijk ondergeploegd kan worden.

SILETTA doorwortelt met pen en zijwortels de bodem krachtig en diep, waardoor luchtcirculatie en waterhuishouding begunstigd worden. Dit jaar met deze slechte bodemstructuur verdient dit gewas zeker de aandacht.

Uit een driejarig praktijkonderzoek in het Consulentenschap voor de Akkerbouw en Rundveehouderij te Zevenbergen (West Brabant) blijkt, dat het telen van Siletta Bladramenas gemiddeld géén vermeerdering van het Bieten-cysten-aaltje tot gevolg had.

De zaaizaad hoeveelheid moet wat ruim genomen worden, omdat in de meeste gevallen het zaaibed niet optimaal zal zijn. Men adviseert dan ook ca. 20 kg zaaizaad per H.A.

Zaaien op regels. Rijafstand ongeveer 20 cm. Prijs per kg $\pm f$ 4,25.

Inlichtingen aan te vragen over SILETTA en SILETINA bij Kon. Kweekrij en Zaadhandel D. J. v. d. HAVE, Kapelle 3615.

Dit gewas levert voor de bijen bij gunstig bloeiweer een bijzonder goede dracht op en honing van een zeer goede kwaliteit en smaak.

Consulentenschap in algemene dienst voor Bijenteelt,

A. J. van Willegen

DE BIJENWEIDE

Als dit artikeltje onder uw ogen komt (3e week van juli), loopt de zomerdracht op zijn eind.

Voor vele imkers is dan „de kous af”; ze reizen niet naar heide of zeeasterdracht, omdat ze dit te ver, te lastig, of niet de moeite waard vinden. Hoe het ook zij, één ding is zeker: Als u na de zomerdracht meent, dat uw volken geen zorg meer behoeven, zit u goed fout! Juist nu, op het einde van juli en in de maand augustus, wordt de grondslag gelegd voor goede volken voor volgend jaar. De bijen, die uit de eitjes ontstaan,

die in deze periode worden gelegd, bepalen de toekomstige „volkssterkte” van uw opzetters.

En weer speelt de bijenweide hierbij een niet te verwaarlozen rol. „Zeker”, zult u zeggen, „er staat toch nog van alles te bloeien.” Inderdaad, zelfs staat er hier en daar nog wat witte klaver in de weiden, maar de bijen halen hierop echt „geen overschot” meer. Als u na de zomerdracht hebt geslingerd, moet u zorgen dat de bijen niets te kort komen.

Laat stuifmeel is zéér belangrijk.

Voer (suikerstroop) kunt u ze geven, maar er moet ook veel en vers stuifmeel beschikbaar zijn, anders zal juist in deze belangrijke periode de broedaanzet niet groot zijn.

Sommige fruitteler-imkers denken hier ook te weinig aan. Laatst ontmoette ik iemand die klaagde over slechte volken. Toen we de omgeving eens wat nader „onder de loop” namen, bleek dat vlak voor en na de fruitbloei er voor de bijen niets, maar dan ook niets meer te halen viel; zelfs stuifmeelgebrek was niet uitgesloten. **Toch had deze man er voor kunnen zorgen, dat er wat wilgen waren aangeplant (in plaats van alleen populieren als windschut) en op de strook voor de bijenhal hadden veel crocusnolletjes kunnen staan.** Met wat zorg en goede wil had ook wel een baan grond tussen de jonge bomen kunnen worden bezaaid met boterzaad en/of Phacelia om na de fruitbloei de bijen het nodige stuifmeel te verschaffen. Hier was drachtverbetering echt nodig, zelfs op kleine schaal, om zodoende het direct ontbrekende aan te vullen. Daarom is het wel goed, dat we eens samen door uw tuin lopen en kijken wat u, door mijn vorige adviezen al of niet op te volgen, hebt bereikt. Juist, uw vasteplantenborder begint nu al aardig in bloei te komen. Wat vliegen de bijen toch druk op Nepeta en op de Salvia nemerosa. (Nee, niet op de 1-jarige Salvia

splendens!) Kijk eens hoe druk ze zijn op de kogeldistels, elk bloempje (en dat zijn er veel op zo'n kogel) wordt „bewerkt”, veel stuifmeel halen ze ook op de Heleniums, terwijl de Campanula's, die al een tijdje bloeien, nog steeds in trek zijn. Ook de Sedums schijnen de moeite waard te zijn. **Weet u, dat de hoge Sedum, die u daar hebt staan, ja juist Sedum spectabilis, druk door bijen wordt bezocht, maar ook erg in trek is bij de diverse vlinders.**

Ja, de Solidago's en de herfstasters moeten nog in bloei komen. **Dat was juist de bedoeling om ook wat later nog vers stuifmeel bij de hand te hebben.** Al beginnen uw mignondahlia's nu al te bloeien, het meeste profijt hebben uw bijen van deze planten wat later in het seizoen. Elk momentje goed weer gebruiken ze dan om stuifmeel op deze planten te verzamelen. Als u de uitgebloeide bloemen er regelmatig uitsnijdt, blijven ze doorbloeien tot de vorst er in oktober/november een eind aan maakt. **Uitgebloeide bloemen verwijderen is ook bij andere gewassen gewenst (eenjarige en vaste planten); de planten bloeien dan langer door en de bijtjes profiteren bij goed weer ook langer van deze planten.** Uw eenjarige zaaibloemen zijn wel een succes geworden en u hebt er leuke kleurencombinaties mee gemaakt. Kijk toch eens hoe die bijen de reseda's „bewerken” en wat een stuifmeel ze halen op dat groepje Godetia's. De afrikaantjes worden ook druk bezocht, maar het is wel weer opvallend, dat die kleinbloemige Tagetes signata minder worden bevlogen. En kijk eens hoe bepoederd met stuifmeel de bijen uit die papavers te voorschijn komen. Ik zie dat uw drinkplaats niet door de bijen wordt bezocht; is het er toch wel eens druk geweest in de „bijen kroeg”? Dan was er zeker geen dracht, maar nu in ieder geval wel, want anders werd er wel water gehaald.

Ik zie ook dat u zelf een leuke zonnewassmelter hebt geknutseld, dat is verstandig. U ziet wel, dat er, door het ingooien van de „wasafval”, al aardig wat was in het verzamelbakje zit, dat anders mogelijk verloren was gegaan.

Ik zie dat in uw kruidenhoekje, daar bij de keuken, ook wat tuinkruiden in bloei staan. Kijk eens, hoe ze op de thijm en de citroenmelisse vliegen en op die in bloei geschoten bieslook zijn ze ook gek. Ook de eenjarige basilicum en marjolein worden druk bezocht. Nog even in de moestuin kijken? Ja, ik wil graag eens kijken hoe die er bij staat, al zullen daar niet veel drachtplanten bij staan. De tuinbonen zijn al geoogst, zie ik. Hebt u deze keer voor het eerst gezien, hoe slim uw bijen de bloemen bevlogen door het „achterdeurtje”, dat de hommels er in hadden gebeten? Had u dat eerder nooit ge-

zien? Let dan nog maar eens op, als daar die pronkbomen gaan bloeien, dat gaat precies eender. Ik wist niet, dat u ook asperges had; ziet u wel, dat ze er druk op vliegen, al zijn de bloempjes erg onopvallend. U moet die eens nader gaan bekijken, hier ziet u alleen meeldraden in dit bloempje en bij deze plant ziet u alleen stampers in de bloemen: Het is een tweehuizige plant. U ziet wel aan bijhouden is nog meer te beleven, dan alleen maar naar de bijen zelf te kijken. Tussen haakjes: u houdt toch zeker uw bloeikalender nog wel bij? Vond u dat een groot gemis, dat u dat vroeger niet deed?

Inderdaad, dan leert u pas de dracht en de drachtplanten kennen. Hebt u een Flora gekocht? Ja, dat is wel een goeie, wel wat dik, maar erg uitgebreid. U kreeg hem voor Vaderdag?

Wat me opviel in uw moestuin is, dat u in tegenstelling tot vorig jaar op elk leeg stukje grond wat gezaaid hebt. Ik zag daar een rijtje Phacelia staan en ook iets wat je niet veel meer ziet: die serradella.

Ook kunt u nog wel een paar rijtjes boterzaad, raapzaad of iets dergelijks zaaien; het komt in 6 à 8 weken na zaaien in bloei. U gokt op een mooi „nazomertje” en inderdaad is dan, als de bijen nog kunnen uitvliegen, vers stuifmeel vlak bij de stand erg belangrijk. Wees toch voorzichtig in uw moestuin om dikwijls „terug te komen” op dezelfde plaats met „kruisbloemigen”. Ja, dat zijn boterzaad, Siletta, enz. (Kijk maar in uw Flora).

Het zijn nl. familieleden van onze koolsoorten en op de duur zou u last kunnen krijgen van z.g. knolvoet in uw kool (een slijmzwam, die de wortels knolvormig doet verdikken, zodat de kool niet meer groeit). Deze is moeilijk te bestrijden; wisselbouw is het beste, dus zaai maar Phacelia en Serradella e.d. ter afwisseling.

Als u naar de heidedracht reist, let dan ook weer op, wat er allemaal te halen valt. Eerst bloeit het wilgenroosje, meestal op plaatsen, waar kort tevoren een bos- of heidebrand heeft gewoed; de plant houdt erg van kali en dat zit nogal veel in de as, die na zo'n brand overblijft.

Het is een prima drachtplant. Tijdig uw toekomstig drachtgebied verkennen is dus ook hier weer gewenst. Kijk dan ook, of er dopheide voorkomt, meestal op vochtige plaatsen. Onder-schat de vuilboom niet; deze (*Rhamnus frangula*) bloeit, al zijn de bloempjes nauwelijks te zien, door tot diep in de nazomer. Let er op, of de heide (vooral de later bloeiende stuikheide) z.g. „oud” is (hoge struikvormige heide).

Dit is niet de beste heide om naar toe te reizen;

ook heide werd vroeger „verzorgd”. Schapen graasden de hei af; er werden plaggen of strooisel gehaald; de heide bleef zodoende kort (jong) en bloeide rijk. Let ook op andere planten die in de heide groeien, zoals zonnedauw (z.g. vleesetend)plantje, dat beschermd is. (Dus laten staan en alleen maar bewonderen.) Ook gentianen vindt men nog wel in sommige gebieden.

Let bij plaatsing van uw bijen op mogelijk brandgevaar - beschutting; zet de kasten niet in een laagte: Onderlopen bij stortbuien. Kijk, of er water te halen is in de buurt, breng uw volken tijdig naar de dracht, maar haal ze ook op tijd terug. Heide blijft lang zijn paarse kleur behouden, maar is dan meestal al lang uitgebloeid.

Hetzelfde geldt voor de dracht op de zeeaster, die ik persoonlijk erg laat vind. Ook hier geldt: Vooral tijdig terug; als dit laat (te laat) wordt, kunnen deze volken niet goed meer worden opgevoerd voor de winter.

Hebt u daar een lijstje met namen, waarover u wat wilde weten? Eens kijken, juist heggerank; u vond hem onderweg in een haag. Het blad lijkt wel wat op de bladeren van augurken en komkommers; u zag, dat er vele soorten insecten op vlogen, dat is ook zo en daarom is het een erg interessant plan voor de natuurliefhebber. Pas wel op met de bessen, deze zijn nl. erg giftig.

De weverskaarde is ook zo'n interessante plant; ook hier zijn veel insecten op te zien, vooral veel vlinders. Viel het u ook op, dat, waar de bladeren vergroeid zijn met de stengel, er een soort waterreservoir ontstaat, dat na een regenbui of zware dauwnachten helemaal vol met water staat. Ook de kattestaart (*Lythrum*) staat op uw lijstje; u vond hem langs de slootkant. Meestal groeit hij op vochtige plaatsen; er zijn een paar mooie soorten, die in de tuin als borderplant worden gebruikt.

Waar ik u nog op wil wijzen, is het feit, dat u vooral tijdig bloembollen bestelt, vooral crocussen, *Chionodoxa*, *Scilla*, enz. Vraagt u maar vast een prijscourant aan bij een goede firma.

Sommige gewassen vragen om vroeg geplant te worden, o.a. crocus, narcis, enz., liefst na half september.

Blijf uw ogen de kost geven, als u buiten in de natuur loopt. Men kan soms erg leuke dingen zien, maar ook erg wonderlijke. Zelf amuseer ik me wel enigszins met het volgende. Ik woon aan een buitenweg tussen twee dorpen in sinds ongeveer 15 jaar. Toen ik er kwam wonen, was de weg vrij smal, lekker rustig, de bermen begroeid met allerlei „onkruid”, hetgeen in de bloei een prachtgezicht was: er bloeiden fluitekruid, boterbloem, *Silene*, *Veronica*, papavers,

margrietten, e.d. Sinds 10 jaar is de weg verbreed en zijn de bermten minstens twee keer per jaar dor gespoten, met alle gevolgen van dien. Sinds dit voorjaar heeft men een gedeelte opgezaaid met een „bermmengsel“; **resultaat:**

Waar eerst een „prachtborder“ lag van allerlei wilde planten, staan nu dubbelbloemige made-liefjes zusterlijk naast haar dubbelbloemige lot-genoten, de korenbloemen in kleuren rose, wit, blauw, enz. Met wat vreemde grassoorten vormen ze het experiment, dat de gemeente vertroetelt en afbakent met paaltjes en draad, om

vooral niets te beschadigen. Een mens is toch eigenlijk een raar wezen: Eerst de zaak grondig vernielen en dan met kunst en vliegwerk er iets voor in de plaats trachten te krijgen. Ik wacht nu geduldig op de volgende periode; zullen het dan plastic bomen en planten worden? Ik hoop van niet, want ook hiermee kan zelfs een imker niets beginnen, die moet het hebben van een „echte“ bijenweide.

J. van Os,
Ambrosiushoeve,
Hilvarenbeek.

OFFICIELE MEDEDELINGEN

PROBEER DIEFSTAL van BIJENVOLKEN te VOORKOMEN.

Vorig jaar zijn op verschillende plaatsen in ons land, speciaal als de bijenvolken op een dracht stonden, kasten en korven gestolen. Er zijn meldingen binnengekomen van diefstallen op het koolzaad in de Flevopolder, op de heide (speciaal op de Veluwe) en op het fruit. Ook dit jaar zijn de eerste meldingen jammer genoeg al weer binnen. Het is een euvel dat de laatste jaren toeneemt. Dat is des te betreurenswaardiger omdat we mogen aannemen dat de daders in de meeste gevallen imkers zijn, of het waren, dus collega's van ons. Je kunt het je eigenlijk niet voorstellen dat er zulke imkers rondlopen.

De vraag rijst daarom direct: Wat kunnen we ertegen doen om dit zoveel mogelijk te voorkomen. Wij willen hieronder enkele tips geven:

1. Uw kasten en korven zoveel mogelijk merken, met onuitwisbare inkt of stift of Uw naam en woonplaats er inbranden.
2. Uw volken zoveel mogelijk daar plaatsen waar ze enigszins onder toezicht staan, en ze dus niet zomaar ergens neerzetten. Niemand weet dan van wie ze zijn, of waar ze vandaan komen. Dus altijd vergunning vragen van de eigenaar van de percelen waarop ze staan.
3. Desnoods de politie waarschuwen waar en hoeveel bijenvolken er in een bepaalde gemeente staan, van wie ze zijn, en vragen om een oogje in het zeil te houden.

4. Het bovenstaande is ook van belang bij bal-dadigheid, brand enz.
5. Bij vermissing van volken hiervan direct mel-ding maken bij de plaatselijke politie, de eigenaar of beheerder van de grond, de Alg. Inspectie Dienst en aan het Bijenhuis te Wa-geningen. Een en ander met zoveel moge-lijke gegevens en omschrijving van de kas-ten, korven, volken etc.
6. Heeft U aanwijzingen die kunnen leiden tot opsporing van daders van vroeger, nu of in de toekomst dan zouden wij het zeer op prijs stellen deze te ontvangen. Het spreekt vanzelf dat deze gegevens zeer vertrouwelijk zullen worden behandeld. Liefst schriftelijk aan het adres der wnd.-secretaris C. Pater. Jzn., Achterdijk 22, Bunnik of tel. 03405-1305. Elke aanwijzing, hoe gering ook kan waarde-vel zijn. Wees er ook attent op als onbeken-de imkers zich ophouden bij Uw bijenvolken. We wachten Uw reacties met belangstelling af.

C.P.

VRIENDEN VAN AMBROSIUSHOEVE

Dit opschrift zal verschillende reacties oproe-pen bij de lezers. Het kan zijn, dat u denkt „ja, dat ben ik“.

Welnu, eigenlijk is dit artikel **niet** voor u ge-schreven, of . . . ja, toch, leest u het eens door,

wellicht staat er - vooral aan het einde - toch nog iets voor u in.

Het is ook mogelijk, dat u zegt „Ambrosius-hoeve, ja, die ken ik maar wat heeft die uitdrukking „vrienden van” daar nu mee te maken”. Of denkt u: „Ambrosiushoeve . . . nooit van gehoord”. Hoe zou ik daarvan een vriend kunnen zijn.

Mag ik u nu vragen, om verder te lezen?

Wat is die Ambrosiushoeve eigenlijk?

Officieel gezegd: De Proefbijenstand Ambrosiushoeve is een door een aantal samenwerkende imkerorganisaties in het leven geroepen, door het Rijk gesubsidieerde stichting, waar waarnemingen worden gedaan en proeven genomen ten behoeve van de praktische imkerij. We kunnen het ook anders, meer op de man af zeggen.

Op de Ambrosiushoeve wordt uitgekien, hoe wij, imkers, onze liefhebberij beter kunnen beoefenen, op welke wijze we meer profijt van onze bijenhouderij kunnen hebben.

Maar de Ambrosiushoeve is meer, het is ook een voorbeeld, een voorbeeld, op welke wijze met drachtplanten goede beplantingen tot stand kunnen worden gebracht in parken en tuinen, waar iedereen kan leren, in hun eigen voordeel, en in het voordeel van de imkers, hoe „bijenplanten” kunnen bijdragen aan een mooie natuur, overal in stad en dorp.

Wist u dit niet?

Hebt u er nooit iets van gemerkt?

Bent u niet met ons - vrienden van Ambrosiushoeve - van mening, dat dit moet veranderen, niet alleen in ons eigen belang, maar in het belang van onze mede-imkers, en in het belang van onze hele liefhebberij?

Bent u ook van mening, dat het werk, dat deze stichting doet, naar buiten moet worden gebracht, en dat de resultaten van de onderzoeken, die worden verricht, moeten worden uitgedragen?

Zo ja, dan wordt u natuurlijk ook een Vriend van de Ambrosiushoeve. Het is eenvoudig, een briefkaartje naar het adres: Beukenhof 4 in Ulvenhout.

U wordt dan op de hoogte gehouden van de oprichting van de „Vereniging van Vrienden van de Proefbijenstand Ambrosiushoeve” en u krijgt een uitnodiging voor de oprichtingsvergadering, tevens excursie naar de Ambrosiushoeve op 27 september 1975.

Twijfelt u nog, of wilt u nog meer weten?

In het volgende nummer hoort u nader van ons!

M. W. v. d. Meulen,
Slidrecht.

Een goede bijenweide geeft sterke volken. Zonder drachtplanten komen geen honing en stuifmeel in de korf. Bloem en bij horen bij elkaar.

Zijn er geen bloemen dan zijn er geen bijen of — zoals Jacob Catz zegt „t Is quaet slijpen sonder water”. Onder deze titel schreef hij een gedicht, dat als volgt begint:

Of schoon de byen konstigh zijn,
Gaet, neemt hun eens den rosmarijn,
Gaet, neemt hun bloemen ende kruyt,
Siet, al haer konsten hebben uyt:
Dat nut, dat net, dat aerdigh beest,
Dat mist terstont sijn kloecken geest.

De moraal is duidelijk, dat moet ook, want Cats maakte nooit een vers zonder preek. Vandaar dat zijn dichtbundels enkele eeuwen lang naast de bijbel het meest gelezen werden.

Dit versje komt uit de „Spiegel van den voorleden en tegenwoordighen tijt”, deel II „Huyse-licke Saecken”. Het geeft een goede indruk van het gemak waarmee deze 17e-eeuwse dichter zijn gedachten aan elkaar rijmde.

Chr. Maillie.

De naamdag van de heilige Jacobus (de Meerdere) valt op 25 juli. In het oosten van ons land begon men op St. Japik de rogge te maaien en de bindsters waren dan in het wit gekleed, de St. Joapiksdracht. Als de boerendochter in die tijd ging trouwen kreeg ze haar St. Joapikstuug mee. En St. Joapiksappels worden de ons beter bekende Yellow's genoemd. Welnu, op die dag zongen de kinderen in Noordijk bij Neede:

O, wat is ut late,
Ik heb zon mooie plate.
O, wat is ut vroom,
Ut hommeltjesnust zit too.

Vanouds worden de bijen ook hommels genoemd, vooral de darren of „broedbijen”. Wat er precies met het woord plate bedoeld wordt is onduidelijk, misschien de vliegplank? Hebben we hier te doen met een Klotzbeute of met een primitieve kast? In ieder geval is het nog zó vroeg, dat het vlieggat dicht zit. En wat daar midden in de zomer de reden van is moeten we eveneens gissen.

Chr. Maillie.

Koninginneteelt in moergoede volken

De waterschokmethode: is een Duits idee en berust op het verdoven van bijen door ze onder water te dompelen. Nadat men voldoende bijen in het schudkastje heeft verzameld worden deze met kastje en al ondergedompeld in een teil gevuld met water op kamertemperatuur en enkele seconden in verschillende standen heen en weer bewogen. Daarna stelt men het kastje in een schuine stand zodat al het water kan wegvloeien, terwijl de bijen bezig zijn zich te drogen. De koningin wordt dan bijgevoegd en na een half à één uur heeft het zwermpje zich gevormd. Dit wordt gedurende tweemaal 24 uur opgesloten in een koele donkere ruimte gehouden en daarna in het bevruchtungskastje overgebracht. De standplaats moet enige kilometers verwijderd zijn van de oorspronkelijke plaats, dit om te voorkomen dat de bijen naar het moedervolk terugkeren. Deze methode heeft in Skandinavië veel toepassing gevonden. De reden hiervan is: minder werk. De grote afstand tussen bijenstand en bevruchtungsstand neemt men op de koop toe en deze speelt geen rol in een uitgestrekt land als b.v. Zweden. Hier in Nederland zou dit beslist een groot bezwaar zijn.

Beoordeling van de waterschokmethode. Als vertaler wil ik hier toch een kanttekening bij plaatsen. Vooreerst valt het op dat deze methode eerst in de derde druk wordt vermeld en behandeld. Ik ben het er verder niet mee eens dat deze methode wordt gerangschikt onder „verdoving”. Wat de uitwerking betreft zijn beide begrippen „verdoving en schok” totaal verschillend en elkaars tegenstelling. Wanneer iemand voor een operatie verdoofd wordt en daarna weer bij bewustzijn komt herinnert hij zich totaal niets van hetgeen gebeurd is. Daarentegen, wanneer iemand een natuurlijke schok krijgt b.v. door een belangrijke gebeurtenis en dit overleeft dan herinnert hij zich alles tot in details. Toen Alfred Nobel het dynamiet uitvond en het hele laboratorium in de lucht vloog werd hij diep geschokt. Daarna wist hij precies wat er aan de hand was en hij werd zich dermate bewust van zijn uitvinding dat hij er een enorm fortuin uitsloeg. Het feit dat bij de waterschokmethode de bevruchtungskastjes op een veilige afstand van enige kilometers geplaatst

moeten worden bewijst voldoende dat de methode niet ideaal is en verre van natuurlijk. Ik heb zelf op kleine schaal met de schudzwerm-methode geëxperimenteerd. De bevruchtungskastjes bevonden zich op enkele meters afstand van het moedervolk en de bijen vlogen niet terug. Conclusie: ik sta zeer sceptisch tegenover de waterschokmethode, speciaal voor wat de waardering betreft. Met de schudzwerm-methode kan men vele kanten uit. Deze is niet beperkt tot het maken van kleine zwermpjes.

Ook grote voor 3- en 6-raamskastjes zijn volgens hetzelfde principe evengoed mogelijk, mits de inhoud van het kastje en bijgevolg het aantal bijen is aangepast. Met 10 l. inhoud in plaats van 3 l. komt men een heel eind.

Verder kan men moerloze volken weer moergoed maken, hetzij met een bevruchte of met een onbevruchte koningin. Van het volk doet men het vereiste aantal bijen in een schudkastje. Nadat de zwerm zich gevormd heeft slaat men 's avonds het zwermpje voor het vliegpat op de vliegplank en laat het de kast inlopen.

Het volk is weer moergoed en heeft zijn eigen bijen, die de koningin hebben aangenomen, terug.

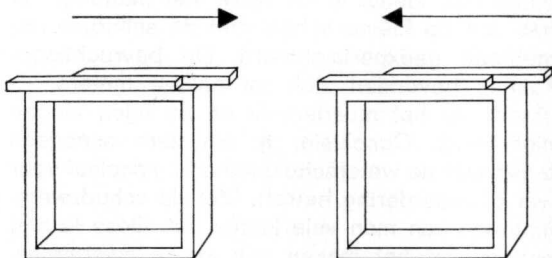
We sluiten dit hoofdstuk af met hetgeen de schrijver zelf heeft ondervonden. Vaak werden op één dag een vijftigtal schudzwermen gemaakt en op hun plaats van bestemming gebracht voordat de duisternis inviel. Het werk begon om 8 uur 's morgens. Na ongeveer een uur zijn de zwermkastjes gevuld. Deze worden nu achter de bijenstal in lange rijen opgesteld.

Na 15 tot 20 minuten is het voeren klaar. Ondertussen werden de bijen in die kastjes, waarin zij zich tot een kluitje verzamelden, uit elkaar geschud. Door het opbruisen wordt het ene kastje door het andere gestimuleerd. Tegen 12 uur is het tijd om de koninginnen, die men tevoren in gereedheid heeft gebracht, erbij te voegen. Tegen 4 uur n.m. begint men de zwermpjes over te brengen in de bevruchtungskastjes.

Het voeren met handwarme dik vloeibare suikeroplossing vormt het sluitstuk van deze werkdag.

Het bevruchtigingskastje en de verzorging daarvan

Daarvan bestaan vele soorten en modellen. Aan-gezien wij werken met zeer kleine zwermpjes moet de inhoud van het kastje daarmee in overeenstemming zijn. De schrijver heeft daar-voor een speciaal type ontworpen, dat uiterlijk het meest overeenkomt met het ons bekende Lohuis-kastje. Er zijn enkele belangrijke wijzi-ingen, die we stuk voor stuk zullen behande-len:

Gedeeld honingkammeraampje.

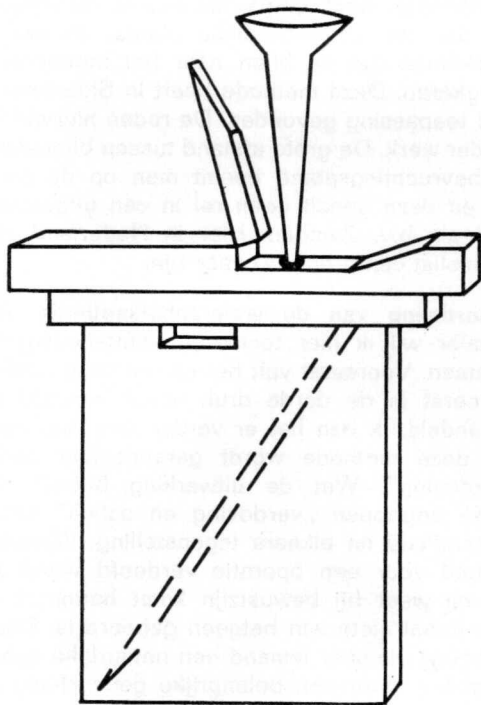
1. Het kastje heeft 4 kleine raampjes ter grootte van een half honingkammeraam en wel zodanig, dat twee halve passen in een heel, zo-als uit bijgaande tekening blijkt. De afstand tussen de raampjes moet minstens 10 mm be-dragen zodat er eventueel een gesloten moer-dop tussen geplaatst kan worden.

2. Het **vlieggat** moet rond zijn en niet rech-toekig. De diameter bedraagt 12 tot 14 mm. Een bij die zich in deze opening bevindt kan dan makkelijk een vreemde bij verdrijven en op tijd roverij verhinderen. We komen hier later nog op terug. Verder is voor het gebruik van een moerroostertje een rond gat veel beter dan een rechthoekig. Om het zwermen te verhinderen wordt het moerroostertje geplaatst zodra de koningin aan de leg is. Natuurlijk kan men dit ook plaatsen voor een rechthoekig vlieggat, maar de schrijver heeft meer dan eens de droeve ervaring opgedaan dat een koningin zich vasthaakte in het moerrooster en veronge-lukte. Dit gebeurt nooit bij een rond vlieggat, omdat de koningin dan meer zwaairuimte heeft en zich zonder beschadiging vrij kan maken. Zouden darren met de zwermjes meegekomen zijn, dan kunnen deze nauwelijks de doorgang van de bijen verhinderen wanneer het vlieggat rond is, maar wel wanneer dit rechthoekig is en aangebracht op de bodem van het kastje.

3. In elk kastje hoort een **voerraam**. Dit moet zo geconstrueerd zijn dat het suikewater de vleugels van de bijen niet kan besmeuren en dat zij niet gestoord worden wanneer het voer wordt toegediend. De ingang van het voerraam moet zover verwijderd zijn van de vliegopening,

dat deze moeilijk te vinden is voor vreemde bijen. Daarom zijn de raampjes geplaatst in **warmbouw**. Het voerraam is ideaal wanneer het zodanig geconstrueerd is, dat wanneer het ge-heel gevuld is veel bijen van het voer gebruik kunnen maken en steeds minder naarmate het niveau van de vloeistof daalt. Zie voor de con-structie bijgaande tekening. Van een half honing-kammeraampje plakken we eerst een zijde dicht met hardboard. De ruwe zijde aan de binnenkant.

We gebruiken hiervoor een z.g. componenten-lijm. Vervolgens delen we het raampje in tweeën door er een schuin latje in te slaan en wel zo-danig, dat het boven tegen de lat sluit en be-neden een kleine opening van een paar mm overblijft, zodat de vloeistof er door kan maar de bijen niet. Het raampje wordt dan gesloten met een passend stukje hardboard. Rechts bo-ren we een gaatje in de bovenlat waarin een trechtertje past en links onder de lat snijden we een rechthoekige opening uit van 30 bij 6 mm als toegang tot het voedsel voor de bijen. Op het bovenlatje spijkeren we nog een plankje ter dikte van een dekplankje met een uitsparing voorzien van een scharnierend klepje op de

Voerraampje inhoud 200 c.c.

plaats van het vulgat. Op deze wijze hoeven we de bijen niet te storen bij het voeren. We zien nu dat de ruimte waarin de bijen het voer op-zuigen, de vorm heeft van een bloemkelk. De bijen hebben nu de indruk alsof er dracht is, want naarmate de vloeistof daalt kunnen er

steeds minder bijen gebruik van maken. Dit is precies wat er in de natuur gebeurt. De inhoud van het voerraampje is 200 cc. Verder maken we een gecalibreerd stokje, waarop we diverse inhoudsmaten inkerven, zodat bij controle de juiste hoeveelheid nog aanwezige vloeistof kan worden gemeten alvorens we bijvullen.

Aan de voorkant van het kastje schilderen we een **datumwijzer**. Deze heeft de vorm van de wijzerplaat van een klok. In ons geval kan dit rond of vierkant zijn. Hierop geven wij de cijfers aan, beginnende met nul en vervolgens van 1 t.e.m. 31 voor de dagen van de maand. De grote wijzer geeft aan de dag waarop het kastje bevolkt werd en de kleine de dag waarop de koningin eitjes legt. Verder kunnen we door de stand van het moerroostertje aangeven hoe de toestand van het volk is b.v.:

moerrooster links horizontaal: moerloosheid;
moerrooster boven verticaal: gesloten moerdop;
moerrooster rechts horizontaal: koningin bijgezet;
moerrooster voor het vlieggaat: leggende koningin.

Het vliegplankje moet opklapbaar zijn en de opening kunnen afsluiten. De wanden moeten van duims hout gemaakt worden en bodem en dak moeten goed geïsoleerd zijn. Dit om de warmte en de kou te kunnen weren. Boven de raampjes moet voldoende ruimte zijn voor het opleggen van een dekkleedje want de nachten kunnen ook in de zomer koel zijn. Het dak bij voorkeur plat en voorzien van een paar haakjes.

Het kastje plaatsen we op borsthoogte op een paal die voorzien is van een plankje waarop we het kastje met schroeven vastzetten.

De verzorging van het bevruchtungskastje

We hebben het kastje gemeubileerd met 4 halve raampjes, waarvan drie voorzien van kunstraat en één van uitgebouwde werkterraat. Om het zwerpje er in te slaan maken we vooreerst een passende trechter, we halen de twee raampjes eruit en het zwerpje wordt er met behulp van de trechter in geslagen. Dit moet snel gebeuren, inclusief het weer terugzetten van de uitgenomen twee raampjes. De datumwijzer wordt ingesteld en de bijen worden gevoerd met geconcentreerd suikerwater. (Geen honing want dit lokt roofbijen). De suikeroplossing moet lauwwarm zijn, zodat de bijen deze snel opnemen, waardoor de temperatuur in het kastje stijgt en de vereiste hoogte krijgt van 30 tot 35 gr. C. Om de drie dagen wordt het volkje gevoerd. Bij het voeren diene men er op te letten dat er niet wordt gemorst. We plaatsen het trechtertje in het voergat en met een van te voren afgemeten hoeveelheid van 200 cc vullen

we het voerraampje. De laatste druppel met een schoteltje opvangen. De geconcentreerde voeding kunnen we éénmaal herhalen, maar daarna moet het voer dun vloeibaar zijn nl. op 1 deel suiker 2 delen water. Dit om te voorkomen dat de raampjes vol suiker komen en de koningin niet voldoende plaats overblijft om eitjes te leggen. In normale omstandigheden duurt het twee dagen voordat het voerraampje leeg is. Gedurende deze tijd hebben de bijen de indruk dat er dracht is, dank zij de speciale constructie. We voeren tweemaal per week b.v. dinsdags en vrijdags. Het voeren moet 's avonds gebeuren, nooit overdag. Bij controle moet ongeveer de helft van een raampje met voer gevuld zijn. Indien de imker een waakzaam oog houdt op zijn kastjes behoeft hij slechts na de negende dag het volkje te onderzoeken. Is het weer gunstig geweest gedurende de laatste dagen dan bestaat er veel kans dat de koningin aan de leg is. In dat geval wordt het moerroostertje geplaatst en de kleine wijzer ingesteld van de datumwijzer. Nadat de koningin enige dagen eitjes heeft gelegd is zij gereed om elders gebruikt te worden. Men kan haar natuurlijk zolang aanhouden totdat er gesloten broed aanwezig is ter controle dat zij niet darrebroedig is, maar dan moeten we toezien dat zowel voedsel als broed niet overmatig aanwezig zijn, dit om het zwermen te voorkomen. Nadat we de bevruchte moer hebben weggenomen moet het volkje zo snel mogelijk een nieuwe onbevruchte moer krijgen, die bij voorkeur niet ouder is dan een halve dag. Het toevoegen van een nieuwe koningin kan zeer eenvoudig geschieden met de **geleimethode**. We nemen een theekop en vullen deze ten dele met dik vloeibare honing. We werpen de koningin er in en met een lepeltje overdekken we haar met de honing. Doordat er steeds een luchtlaagje blijft tussen koningin en honing hoeven we niet bang te zijn dat zij stikt. Met het lepeltje nemen we de koningin tesamen met wat honing eruit en leggen haar op de raat tussen de aanwezige bijen, die haar schoonlikken en aannemen. Eventueel aangezette moerdoppen worden verwijderd; deze zijn overigens van generlei waarde.

Het is dan wel raadzaam om een tweetal raampjes met open en gesloten broed te vervangen door nieuwe, voorzien van kunstraat. Na een week komen er nieuwe jonge bijen uit ter versterking van het volkje enz. Wanneer het teeltseizoen is afgelopen verzamelen we de raatjes van alle bevruchtungskastjes waarin voer en broed in alle stadia aanwezig is, maken hiervan een schudzwerm en zetten het op als een wintervolkje of voegen de raampjes toe aan volken die het nodig hebben.

(Wordt vervolgd)

UIT DE JAAGKIEPS

HONINGGEUR

Als we honing slingeren, stijgt boven de slinger een sterke honinggeur op. Die geur gaat dus bij het slingeren verloren, zelfs als we de slinger tijdens het slingeren met de deksels afsluiten. In raathoning evenwel blijft die geur behouden. De lucht, die bij het slingeren in de honing komt, en die deze sterke honinggeur ook bevat, stijgt in de honing weer naar boven en ontsnapt dus óók aan de honing. Hebt u het schuim, dat zich boven op de honing vormt, wel eens afgeschept? Als u het proeft bemerkt u, dat dat schuim „zoet is van honinggeur”.

Dit schrijft de Italiaanse imker Leporati van Casale Monferrato. Leporati heeft een idee, dat we een ander soort slinger moeten gebruiken, maar erg duidelijk is zijn idee nog niet. Scottish januari 1974 vraagt dan ook aan het slot van dit bericht vol honinggeur: welke lezer kan ons meer vertellen over deze nieuwe slinger?

Overvloed van honing

Wie zou het niet prettig vinden om zijn honing-oogst te verdubbelen? Beoordelen we het vakmanschap van een imker niet naar het aantal potjes, dat hij per jaar met honing kan vullen?

De Poolse professor Weber schrijft nu in ons Poolse zusterblad, dat een onuitspreekbare naam draagt, dat hij niet tweemaal zoveel honing wint dan vroeger, maar vijfmaal zoveel, en van hetzelfde aantal volken als vroeger. Hij begint met de theorie van zijn bedrijfsmethode uit- een te zetten.

De hoeveelheid nektar, die een volk haalt, hangt af van het aantal haalbijen. Een welbekende wetenschapsman en imker, Macdonald genaamd, zegt dat:

20.000 bijen halen 250 gram honing;
30.000 bijen halen 750 gram honing;
40.000 bijen halen 2000 gram honing;
50.000 bijen halen 3000 gram honing.

Wie de cijfers van het eerste en het derde rijtje even goed bekijkt, ontgaat het niet, dat **tweemaal** zoveel bijen **achtmaal** zoveel honing halen,

ook al zijn die cijfers dan ook alleen maar benaderingen van de werkelijkheid.

Twee jaar geleden nu hebben professor Weber en diens zoon dit uitgeprobeerd. En ze zijn verrukt van het resultaat.

Ze zetten twee kasten vlak naast elkaar. Zodra de dracht begint, keren ze één kast om, zodat het vlieggaat achter komt. De haalbijen van dat volk komen, beladen met nektar en stuifmeel, thuis en vinden daar een „visage de bois” zoals de Fransen zeggen: een gesloten deur. Ze aarzelen niet om de deur ernaast binnen te gaan en daar laten de wachtbijen ze binnen als welkome vullers van de provisiekast. De sluwe Polen hebben dus het aantal haalbijen verdubbeld en daardoor krijgen ze achtmaal zoveel honing. Ze zijn echter bescheiden en ze zeggen, dat ze vijfmaal zoveel honing krijgen. Maar dat is toch wel de moeite waard. De vragen, die wij gaarne aan onze deskundige lezers voorleggen, luiden:

1. Heeft iemand ooit deze bedrijfsmethode uitgeprobeerd? En wat was het resultaat?
2. Kan deze bedrijfsmethode bovendien dienen om het zwermen van de omgedraaide kast te voorkomen?
3. Wie is toch die geleerde Macdonald? We vinden het nergens vermeld.

Tot zover dit artikel, dat we lazen in Scottish januari 1974. In Polen en in Schotland heeft men dus nooit gehoord van „afvliegers” en „aanvliegers”, die in ons land al eeuwen bekend zijn. De moeilijkheden die zich bij af- en aanvliegen kunnen voordoen, kent men daar blijkbaar ook niet, maar die leert men nog wel kennen als men de wenken van professor Weber opvolgt. Pas als men die moeilijkheden overwonnen heeft, gaat de bedrijfsmethode van onze Poolse vrienden (tot op zekere hoogte) op, zoals trouwens iedere imker, die de Aalster methode toepast, uit ervaring weet.

Verder kunnen wij, Nederlanders, wat beter rekenen dan de Polen en de Schotten. De opbrengst van dat **ene** volk wordt acht maal zo hoog, maar hoe zit het met dat andere volk? Als we die acht dus eens delen door twee? Zo bekeken zijn onze Poolse vrienden niet „bescheiden” als ze zeggen vijfmaal zoveel honing te winnen dan vroeger, integendeel! Maar, toegegeven, dubbel zoveel honing dan vroeger is ook wel de moeite waard.

Welke raampjesmaat?

Bij ons wordt deze vraag niet veel meer gesteld. In Duitsland vinden geregeld schermutse- lingen plaats tussen de voorstanders van de

meest uiteenlopende raammaten. In NWD maart 1974 bracht Wolfgang Golz een interessant aspect naar voren. Hij zegt: In de natuur passen de bijen de vorm van hun raten aan aan de vorm van hun nestholte. In onze bijenkasten doen ze dat ook. Daar zit dus niets tegennatuurlijks in. Het is dan ook onzin om de ene raammaat biologisch juist te vinden dan de andere.

Een raammaat moeten we niet zien in het licht van wat voor de bijen natuurlijk is. De bijen passen zich wel aan en van dat aanpassingsvermogen mogen we gerust gebruik maken, maar natuurlijk geen misbruik.

Dus: niet de „natuurlijkheid” van een raammaat speelt een rol, maar wel de doelmatigheid voor de imker. Het raam past in een bepaald systeem van imkeren. Freudenstein b.v. imkerde in een gebied, waar veel bladhoning gewonnen werd. Daarop overwinterden de bijen slecht. In zijn systeem paste dus een raam, dat hem in staat stelde de honing boven het broednest te verwijderen en de bijen suiker te geven als wintervoer.

Na nog enige andere „systemen” belicht te hebben, gaat Golz verder:

De vraag, of een raammaat nog past in onze tijd, kunnen we dus niet beantwoorden door over **het raam** te praten, we moeten **het systeem** bekijken, waaraan zo'n raam zijn ontstaan te danken heeft. Onze bedrijfswijzen zijn in hoge mate gericht op de mogelijkheid om hele broedbakken en honingbakken aan de volken te geven of om ze die (graag gevuld met honing) weer af te nemen. Daarom passen lage, brede ramen bij ons „systeem”.

Maar, voegt hij daaraan toe: vooral in Amerika begint men die uit vele bakken bestaande kasten een beetje zat te worden. Waarom al dat overbodige gemanipuleer?

Golz besluit zijn artikel met de volgende uitspraak: Kast met slechts één grote broedkamer zijn naar mijn mening de kasten van de toekomst.

Propolis

We wezen er in deze rubriek reeds op, dat propolis een artikel is, waarvoor langzamerhand een goede markt ontstaat. De Denen zijn op dit gebied bijzonder actief. Behalve in hun eigen land, kopen ze ook propolis in andere landen, ook in Nederland. In Frankrijk kopen ze propolis van dikwijls uitstekende kwaliteit, maar daar zijn ook veel meer grote imkers dan in de meeste andere Europese landen. Stallen met twee duizend volken zijn er niet zeldzaam. Tal

van imkers leveren er partijen propolis tot 60 kg en zelfs leveranties van 100 kg komen voor. In Duitsland moet men de produktie van 90 imkers samenvoegen om 100 kg propolis bijeen te krijgen, lezen we in Die Biene april 1974.

In Engeland deed zich het merkwaardige verschijnsel voor, dat een imker met duizend volken bijna geen propolis oogstte. Hij imkert in een veenachtig gebied en daar schijnen de bijen nauwelijks propolis te verzamelen. Op de plaatsen in de kasten, waar de andere imkers propolis oogsten, zit bij hem alleen maar bijenwas.

De Denen hebben in de Oostbloklanden veel propolis gekocht en soms tegen een kwart van de prijs, die ze in Westeuropa moeten betalen.

De propolishonger heeft zich nu ook uitgebreid tot Zuid Amerika, waar grote hoeveelheden tegen lage prijzen gekocht worden. West Duitsland heeft een eigen organisatie, die in 1973 van 1144 imkers 1080 kg ruwe propolis overnam en daarvoor ruim 260.000 Mark betaalde.

De propolishonger dankt haar ontstaan aan het toenemende gebruik van propolis voor medische doeleinden. In dit verband wijzen Stephen Taber en Roy Barker er in ABJ maart 1974 op, dat propolis niet een in alle opzichten **bepaalde** stof is. (De bijen verzamelen en gebruiken de meest uiteenlopende stoffen als „propolis”. In ons land is waargenomen dat ze o.a. soms rode menie als zodanig verzamelen.) De schrijvers vermelden de aanwezigheid van een rubberachtige stof is „propolis”, dat verzameld was van huizen in een nieuwbouwwijk en dat „propolis” had een groene kleur van de meeverzamelde verf. Dit maakt het moeilijk om de zuiverheid van propolis door middel van scheikundige proeven vast te stellen. Het lijkt beide genoemde heren dan ook door de voorzichtigheid geboden, dat we een beter begrip krijgen van de scheikundige samenstelling van propolis en van zijn verontreinigingen, omdat het voor medische doeleinden wordt gebruikt, voor wondbehandeling en bij huidaandoeningen. Soms wordt propolis echter ook inwendig gebruikt als medicijn.

De propolishonger, die we in dit overzichtje signaleren, schijnt niet altijd en overal onverzadigbaar te zijn. In een onderschrift onder een artikel over propolis schrijft de redactie van Irish mei 1974 tenminste: „Wij vernemen dat het grote aanbod van propolis ertoe geleid heeft, dat de aankopen voorlopig zijn stopgezet.”

Nooit meer zwermen

De zekerste methode om het afvliegen van een zwerm geganrandeerd te verhinderen is: iedere

week de volken grondig na te kijken en elk begin van zwermcellen absoluut uit te breken. Het volk kan dan geen jonge koninginnen kweken en dat garandeert ons, dat er ook geen zwerm kan afkomen. Het is absoluut zeker, dat deze methode het afkomen van zwermen voorkomt. Net zo absoluut zeker is het evenwel, dat de zo behandelde volken geen of vrijwel geen honingoverschot opleveren. Dit schrijft de zeer bekwame imker Bremer in zijn maandpraatje in NWD mei 1974.

Sonneblomme

In Pretoria, in Zuid Afrika, is een symposium geweest over honinggevendende planten. In South African jan.-feb. 1974 lazen we, dat „Mnr. Steinhobbel gepraat het oor sonneblomme. Ondervinding in die laatste paar jaren het gewys dat die nuwe kultivars met 'n hoë olie-inhoud min heuning lever.”

Sering als drachtplant?

Ik heb het verschillende malen meegemaakt, dat de bijen op de sering en vlogen, al gebeurt dat dan ook ook niet zo vaak. Als ik de bloemen dan even goed bekeek bleek, dat de nektar erg hoog in de bloemen gestegen was, zodat de bijen die gemakkelijk konden bereiken. Als de sering eenmaal honingt, is hij voor de bijen erg aantrekkelijk en de bijen vliegen er dan ook sterk op. Dit schrijft prof. dr. Grete Meijerhoff in GKZ juni 1, 1974.

Pinksterbloemensla

Een medewerker van het Vlaams Imkersblad bespreekt in de rubriek „Honinggevendende planten” o.a. een plant, waarvan hij als wetenschappelijke naam noemt: *Cardamine pratensis*. Wij, Nederlanders, kennen die als pinksterbloem. In het artikeltje wordt gezegd, dat de bladeren „als salade zeer gezocht” zijn en dat ze „koud moeten worden gegeten, want gekookt verliezen ze al hun weldoende eigenschappen”.

Onze Nederlandse bijen schijnen nog niet te hebben ontdekt, dat de pinksterbloem een honinggevend gewas is. En wij, Nederlanders, zijn geen geregelde eters van pinksterbloemensalade.

Het misverstand wordt opgehelderd, als onze Vlaamse vriend de Vlaamse naam van de plant noemt: weide- of waterkers. Hij bedoelt niet de pinksterbloem, maar een plant die in de wetenschap *Nasturtium officinale* heet, een moerasplant, waarvan de bladeren als „beeksla” worden gegeten.

De flora van Heimans, Heinsius en Thijssen weet ook al, dat beide planten vaak worden verwisseld. Die flora vermeldt althans uitdrukkelijk, dat de waterkers van de pinksterbloem gemakkelijk kan worden onderscheiden o.a. doordat de waterkers een holle stengel heeft en de pinksterbloem niet.

Onze Vlaamse kollega behoeft zich voor zijn vergissing helemaal niet te schamen. In zijn radiatorrubriek „Weer of geen weer” van 2 juni 1974 maakte niemand minder dan Bert Garthof dezelfde vergissing!

Hoopvol

Manitoba-indianen worden imkers. Ze waren werkeloos en in hun reservaat, 60 km van Winnipeg, zijn ze begonnen met 200 kasten, waarvan ze 15000 pond honing hopen te winnen, die al bij voorbaat door een groot winkelbedrijf in Winnipeg van de indianen is gekocht. We wensen de indianen sukses.

Een Amerikaan, die Israël bezocht, zag daar een met bijenkasten beladen vrachtauto. De volken waren eigendom van Arabieren, die met hun bijen naar de drachten reizen. In Israël zijn er ongeveer 250 Arabische imkers. De joodse grootimkers hebben ook Arabische imkers in dienst en de werkgever-werknemer-verhouding bleek dezelfde te zijn als overal elders. We lezen dit in Scottish mei 1974. Het artikel eindigt aldus: „De blanke helpt de indianen, de arabieren helpen de joden, de bijen helpen de mensen.”

Koninginnen buiten de kast

Men denkt meestal, dat een koningin de kast nooit verlaat nadat ze bevrucht is, behalve dan natuurlijk in de zwermtijd. Prof. dr. Grete Meijerhoff is het daarmee niet eens. In GKZ juni 1, 1974 schrijft zij:

De koningin vliegt vaker uit dan men denkt. Op warme zomeravonden kan men haar soms bij een avondwandeling op de buitenkant van de kast aantreffen. In de herfst gebeurt zoiets waarschijnlijk niet. Als in oktober b.v. een koningin het vlieggat verlaat en buiten de kast van kou verstijft, dan heeft het volk van moer gewisseld en de oude koningin verdreven. Of ze is vrijwillig uitgeweken. Maar het kan ook zijn, en dat komt veel vaker voor, dat het een door *Nosema* aangetaste oude moer is. Koninginnen die *Nosema* hebben, vindt men onherroepelijk op een dag buiten de kast, dikwijls nog levend. Of ze zelf, een algemene wet volgend, de kast verlaat voordat ze sterft of dat ze door de bijen de kast uitgewerkt wordt, weet ik niet.

Giftige nektar bij onze lindesoorten?

De laatste jaren bereikten de redactie enkele brieven van imkers, die vaak dode bijen (en soms dode hommels) onder lindebomen in hun omgeving aantreffen. O.a. van de heer Koppenhagen in Oosterbeek en de heer van Minnen in Noordwolde.

Uit hun waarnemingen trekken zij de logische conclusie, dat alleen die ene lindesoort giftig zou zijn voor de bijen (en hommels). Ook Hugh Johnson, de schrijver van het prachtige nieuwe „Bomenboek” (uitgave i.s.m. „Natuurmonumenten”) is die mening toegedaan.

Vraagt men oudere imkers naar hun ervaringen en waarnemingen, dan blijkt het verschijnsel bij meerdere lindesoorten en -variëteiten voor te komen. De literatuur over dit verschijnsel geeft dezelfde informatie. Zeer uitvoerig over dit onderwerp heeft gewerkt en geschreven dr. Anna Maurizio, vroeger werkzaam op het Zwitserse instituut voor bijenteelt te Bern-Liebefeld en na haar pensionering nog steeds actief in het onderzoek van honing. Naar aanleiding van waargenomen vergiftigingsverschijnselen nam ze in 1942 voerproeven met honingdauw en extracten van verschillende lindesoorten. In alle gevallen kregen de bijen verlamingsverschijnselen en stierven na 10-12 dagen. Ook bij andere onderzoekers stierven de bijen in grote getale na het bevliegen van of voeren met lindehoningdauw. Alle andere honingdauwsoorten bleken voor de bijen onschadelijk. Niet de honingdauw zelf was giftig, maar een bepaalde stof daarin. Maar welke stof (of stoffen) was (waren) dit nu?

Naar aanleiding van soortgelijke verschijnselen bij enkele andere gewassen (paardekastanje in Europa en Californië en Rhododendron ponticum in Klein-Azië) dacht men aan de z.g. alkaloiden, een groep van organische stikstofverbindingen, die in vele vormen in de planten voorkomen en nog steeds in de geneeskunde een belangrijke rol spelen.

Maar Butler vond in 1943 al, dat de stof(fen) hitte-resistent was (waren) en in water oplosbaar. Dat was al niet in overeenstemming met deze veronderstelling.

Met behulp van nieuwe analysemethoden kwamen Geissler en Steche bepaalde soorten suikers op het spoor, die voor de bijen giftig bleken te zijn. In nektar en honing komen normaal 3 soorten suikers voor:

biet-, druive- en vruchtensuiker. Onder opname van 1 molecuul water ontstaan uit 1 molecuul bietsuiker, onder bepaalde voorwaarden 1 molecuul druivesuiker, en 1 molecuul vruchtensuiker. Dit gebeurt bij de vorming van honing en kan ook kunstmatig gedaan worden: invertsuiker (vroeger wel als „kunsthoning” aangeduid).

Iedere molecuul bietsuiker bestaat dus a.h.w. uit twee molekulen van de z.g. enkelvoudige of éénwaardige suikers en wordt daarom tweewaardig genoemd. In lindehoning, lindehoningdauw en linde-extracten werden door Geissler en Steche andere soorten (1- en 2-waardige) suikers gevonden. Het waren galactose, melibiose en mannose, die in voerproeven duidelijk giftig bleken voor bijen.

Maar niet alle andere suikers in honingsoorten zijn giftig voor de bijen, gelukkig maar! In de honingdauw en de bladhoning van de lariks komt vaak een 3-waardige suiker voor: melicitose. Deze is niet giftig voor de bijen, maar heeft de onaangename eigenschap, zeer snel en zeer hard in de raat te kristalliseren. Als wintervoer is ze daarom niet geschikt. Het vraagt van onze Middeneuropese collega's veel geduld en vakmanschap, om deze „cementhoning” toch in het vat te krijgen.

Vele waarnemers is het ook opgevallen, dat deze vergiftigingsverschijnselen bij het bevliegen van de linde zich niet ieder jaar voordoen en/of niet ieder jaar in dezelfde sterke mate. Gelukkig maar, want dan zouden we de lindesoorten als drachtbron moeten missen. Het verschijnsel is ook geen reden, de aanplant van lindes achterwege te laten. Heeft men jaar in jaar uit veel met dode bijen te maken, dan is dit een reden in de bloeitijd van die bepaalde boom (bomen) naar elders te reizen, zoals de heer van Koppenhagen deed. Plaatselijke omstandigheden (bodem, mikroklimaat) spelen een grote rol, evenals het feit, of terzelfdertijd andere lindesoorten of variëteiten en/of andere drachtplanten in bloei staan.

Geen reden tot alarm dus, wel een reden om te blijven streven naar variatie in de aanplant van drachtplanten.

ir. J. J. Pettinga,
„Ambrosiushoeve”
Hilvarenbeek

Propolis-aankoopcentrum „BENELUX”

Wat is Propolis? Dit produkt wordt door bepaalde bijen in de kast voor isolatie en als bescherming tegen bacteriën en virussen afgezet. Propolis is een harskleefstof, die de bijen uit de knoppen van verschillende bomen halen. Het kwalitatief beste Propolis komt van de populieren, de wilgen en de kastanjabomen.

Reeds in de oudheid was bekend, dat Propolis een antibiotische werking had. Door de moderne chemische industrie is - zoals vele andere natuurprodukten - ook dit natuurgeneesmiddel verdrongen. Eerst in de laatste jaren werd aan dit produkt door verschillende wetenschapsmensen weer grote betekenis toegekend. Zo werd b.v. in 1974 in de USSR Propolis als medicijn erkend. Sedert enige jaren worden in de Skandinavische landen door Propolis bewonderenswaardige resultaten bij een reeks van infectieziekten bereikt. Daardoor wordt de navraag naar dit produkt sterk vergroot.

Daardoor is in de laatste jaren Propolis tot een belangrijk produkt in de imkerij geworden. In verschillende west- en oosteuropese landen wordt Propolis verzameld en via aankoopcentra naar de verwerkingsindustrie in Skandinavië doorgezonden.

Propolis wordt gevonden op de raampjes en tussen de raampjes en de kast, op het rooster tussen het broedmagazijn en het honingmagazijn, aan de vliegopening en op het afdeksblad.

Bovendien wordt Propolis overal daar afgezet, waar de bijen het nodig vinden. Propolis is soms moeilijk van was te onderscheiden. Het is echter meestal donkerder dan was. In de zomer kan men het als kauwgummi uit elkaar trekken, terwijl was veel vlugger uit elkaar breekt. In de herfst, als het Propolis uitgerijpt is, glimt het, terwijl was dof blijft. In geval van twijfel kan Propolis tussen de voortanden gekauwd worden. Na ongeveer 10 tot 20 minuten ontstaat dan een wat bijtend gevoel, wat bij kauwen van was niet het geval is.

Deze aankoopcentra hebben tot taak:

1. de imker zo goed mogelijk te informeren;
2. het ingezonden Propolis op zijn bruikbaarheid te waarderen;
3. de doorzending naar Skandinavië te verzorgen;
4. de correspondentie met en de uitbetaling aan de imkers af te handelen.

Er wordt nu voor de Beneluxlanden zo'n aankoopcentrum opgericht.

Het adres is:

PROPOLIS - BENELUX

Hollmanstraat 8
Sittard / L. - Nederland

Om enig idee te verkrijgen omtrent de waarde van het produkt, zij hier alleen vermeld, dat bij goede kwaliteit 1 gram Propolis tussen 25 en 38 cent kan opbrengen d.w.z. tussen f 250,— en f 380,— per kilogram.

Gaat u op grond van deze summiere informatie s.v.p. niet direkt aan de slag. Dat betekent vaak alleen maar teleurstelling!

Alle verdere informatie is kosteloos te verkrijgen bij:

PROPOLIS - BENELUX, Hollmanstraat 8, Sittard / L., Nederland.

Om tot goede resultaten en dus goede prijzen te komen, is het van het grootste belang de instructies in ons informatieblad zo nauwkeurig mogelijk op te volgen.

Bijenteeltmuseum „HOEVE BEKHOF”

Ongeveer een jaar geleden werd in de tweehonderd jaar oude, geheel gerestaureerde saksische boerderij Hoeve Bekhof te Vledder in Drente door ons lid, de heer K. P. de Bruijn een voorlichtingscentrum en museum voor bijenteelt ingericht. Hij kreeg daarbij de hulp van de ons allen bekende Atze Dijkstra, die een grote hoeveelheid historisch materiaal inbracht. De heer de Bruijn berichtte ons dat inmiddels de oprichtingsakte van de „Stichting Drents Bijen-

Bijental in „Hoeve Bekhof”.

teeltmuseum" officieel notariëel is gepasseerd, waardoor het geheel een solide basis heeft gekregen.

Het pand, dat tot de oudsten in Vledder behoort, werd geheel in oude luister hersteld. In het pand zijn o.a. nog een fraaie schouwlijst, een beddewand en een gewelfde kelder met twee kruisgewelven aanwezig.

Bezoek is uitsluitend mogelijk na vooraf gemaakte afspraak, hetgeen telefonisch kan geschieden tussen 10 en 12 uur op nr. 1651 of bij de V.V.V. te Vledder. De toegangsprijs is voor volwassenen f 1,25 en voor kinderen tot 14 jaar f 0,75. Men wordt echter verzocht kinderen beneden de 6 jaar niet mede te nemen.

De lezer schrijft

ATTENTIE WASMOTTEN!!!

Eindelijk hebben we bij ons een oplossing gevonden voor het opbergen van de bijenramen en wasplaten.

We hebben er nog al veel mee getobd. Dat wij niet de enige waren hebben we verschillende malen kunnen vernemen via ons Bijenblad.

Er was iemand die reeds 20 jaar imkerde en er ook nog niets op had gevonden. We hebben een prachtig resultaat gehad. Het is nu het tweede jaar dat wij het zo doen. Zoals vroeger de mensen een vliegenkastje hadden om levensmiddelen te bewaren hebben wij een kast gemaakt voor de ramen. Eerst een raamwerk van hout, met latjes waarop de ramen vrij kunnen hangen. Eén raam met en dan weer één zonder afstandblikje. De buitenzijde van de kast helemaal bekleed met fijn plastic horregaas. Dit geheel staat bij ons op het balkon. Licht en luchtig. Misschien het ei van columbus. Helemaal geen wasmot meer. Heerlijk, want het was een rommel en een narigheid om het weer op te ruimen om van de financiële schade nog maar niet te spreken.

We hopen, dat andere imkers hiermee ook succes hebben.

D. Bos,
Vijverlaan 273,
Krimpen a/d IJssel

BIJEN VERHONGEREN

In heel Californië verhongeren de bijen bij duizenden doordat het voorjaar te kil en te nat was, wat de nectar produktie in de bloemen vertraagde.

De bijen consulent, welke 25 jaar werkzaam is in de State California, heeft dit voor het eerst in zijn diensttijd mee gemaakt. In sommige regionen hebben de imkers een sterfte van 1/3 tot 1/2 van hun volken. De imkers waren totaal verrast. De uitgesterkte velden wilde mosterd en villerie, waar de bijen de nectar vinden, geven totaal geen dracht, zodat deze bijen bijgevoerd moeten worden met suiker.

De bijen spelen een voorname rol bij de bestuiving van verschillende oogstgewassen en een groot deel van de overvloedige agrarische opbrengsten is te danken aan de nijvere bijen.

De honingproductie is hier meer dan 15% minder dan normaal.

Het voorjaar in het mooie Californië was dus net zo slecht als in Nederland en dan te bedenken dat er daar imkers zijn met duizenden kasten, wel iets meer dan hier.

A. Snijders,
Arnhem.

AFDELINGSNIEUWS

VAN DE STICHTSE NOSEMAWERKGROEP

Op 21 mei j.l. was in Houten bijeen de Stichtse Nosemawerkgroep onder leiding van het Hoofdbestuurslid van de groep Utrecht. Besproken werden de werkzaamheden in het vorig jaar en het programma

vastgesteld voor dit en het volgend jaar. Ook dit voorjaar is er weer zeer veel Nosema bij veel imkers, en een landelijke aanpak van het Nosema-probleem wordt dan ook steeds urgenter. Er zouden meerdere werkgroepen elders in het land gevormd moeten worden. Contacten zijn gelegd met Ir. J.

Pettinga en Dr. J. van Praag om wetenschap, praktijk-onderzoek en het praktisch bijhouden samen te laten werken.

Men sprak zich ook unaniem uit om wat betreft voorlichting en onderzoek uit te gaan van de preventieve kant. Een belangrijk punt bij dit geheel zijn de financiën die ook een rol spelen. Getracht zal worden hiervoor mogelijkheden te vinden. Ook heeft de werkgroep dringend behoefte aan een soort coördinator die de administratieve werkzaamheden op zich wil en kan nemen. Iedereen in het Sticht die hiervoor belangstelling heeft en er op andere wijze aan mee wil werken kan contact opnemen met de afd. Bunnik, tel. 03405-1305. Ook hopen wij dat er spoedig meerdere werkgroepen worden gevormd elders in het land.

C.P.

AFDELING BUNNIK-HOUTEN e.o. 100 LEDEN

De afdeling Bunnik-Houten heeft einde mei het 100-ste lid kunnen inschrijven, namelijk Herman Kroes uit Leersum die gastlid van onze afdeling is geworden. In 1947 opgericht met 17 leden zijn we nu de 100 gepasseerd en nu zijn er reeds 105 leden ingeschreven.

C.P.

BIJENMARKT VAN AFD. VELSEN e.o. OP 8 AUG.

De afd. Velsen heeft het initiatief genomen om een Bijenmarkt te organiseren en wel op vrijdag 8 aug. a.s.

Samen met een Oud-Hollandse markt en kermis wordt er te Santpoort-dorp een bijenmarkt gehouden welke 's morgens zal aanvangen om 8 uur. Marktmeester is de heer P. H. van Sul. De aanvoer is vrij. Het valt midden in de vakantietijd dus velen zullen er ongetwijfeld een kijkje komen nemen. Ook het Bijenhuis zal met imkersartikelen aanwezig zijn en vanaf 8 augustus is er ook een depot van het Bijenhuis bij de afdeling Velsen. Men kan dus voor die omgeving voortaan dicht bij huis terecht voor alle imkersartikelen. Ook de bouwpakketten van de Spaarkast en de 6-ramers zullen dan aanwezig zijn.

WINTERSTERFTE

De Hr. Geskes meldt ons uit Groningen dat, voor zover te zijner kennis gekomen, in het noorden bij 19 imkers, die tesamen 181 volken hadden ingewinterd, 81 volken in winter en voorjaar zijn omgekomen, waarvan bij enkele zeer zware nosema-aantasting is geconstateerd. Men zie in dit verband de mededeling omtrent de Stichtse Nosema Werkgroep.

BIJENMARKT UGCHELEN

Zij die willen deelnemen aan de Honing- en Bijenmarkt te Ugchelen op zaterdag 20 september 1975 worden verzocht dit vóór of uiterlijk op 18 september 1975 te melden aan een van de volgende adressen: J. v. Leeuwen, Curiestraat 57, Apeldoorn, tel. 05760-18627; A. v. Putten, Hoenderloseweg 20, Ugchelen

of B. Zweers, Nikkelweg 1, Apeldoorn, tel. 05760-36044.

VERGROTE INSTRUCTIEVE BIJENSTAL IN ENSCHEDE

Onder grote belangstelling werd zaterdag 31 mei de vergrote en vernieuwde instructieve bijenstal van de afd. Enschede officieel geopend door wethouder W. B. van Dragt. Hij deed dit door het openen van een observatiekast. De voorz. de Hr. R. Struyk hield namens het afdelingsbestuur een inleiding over het wel en wee van de ver. Daarna sprak de Hr. W. Assink namens het H.B. en feliciteerde de afd. Enschede met deze aanwinst. De Hr. v.d. Weert, speciaal voor deze gelegenheid uit Wageningen gekomen, zeide erg blij te zijn met een dergelijke goed functionerende gemeenschappelijke stal.

De bijenteelt maakte vroeger deel uit van het in Twente algemeen gebruikelijke gemengde agrarische bedrijf.

Tegenwoordig weet de stadse schooljeugd nauwelijks meer wat bijhouden is. Om daar wat aan te doen worden sinds enkele jaren op de bijenstal van de afdeling Enschede in het Abraham Ledebor Park praktijk lessen gegeven over bijenteelt door leden van de vereniging. De steeds groeiende belangstelling voor deze lessen, dit jaar komen er 50 klassen, maakte het noodzakelijk de bestaande stal te vergroten. De ruimte was veel te klein om een schoolklas te ontvangen. Daarnaast bestond de noodzaak het aantal plaatsen voor bijenvolken te vergroten, om voor de elk jaar te houden vrij grote beginners-cursussen over voldoende volken te kunnen beschikken.

De realisering van deze bouw is een voorbeeld van een functionele samenwerking tussen het gemeentebestuur en de vereniging. De gemeente Enschede heeft een financiële bijdrage van f 6.000,— voor de aanschaf van bouwmaterialen beschikbaar gesteld.

De daadwerkelijke bouw is onder deskundige leiding, uitgevoerd door leden van de vereniging.

De afdeling Enschede hoopt door de realisering van deze bijenstal een bijdrage te leveren aan het streven, de jeugd voor de natuur en de bijenteelt in het bijzonder te interesseren. Tevens hopen wij, dat een grote groep beginnende imkers, over een lange reeks van jaren hier de eerste beginselen van het vak zullen leren.

Namens het afdelingsbestuur,
A. P. M. ter Beek.

Hartelijk dank aan alle afdelingen die zo vlot ge-
reageerd hebben om de suikerlevering 1975 zo
vlot mogelijk te doen verlopen.
De termijn van bestellen was wat kort maar we
hebben een week soepelheid betracht. Op 26 juni
was de beschikbare voorraad suiker uitverkocht.
Nadien is er nog een kleine hoeveelheid consumptie-
suiker bijgekocht, welke zolang de voorraad strekt
verkrijgbaar is bij het Bijenhuis à f 1,52 per kg,
af Wageningen, dus NIET franco. Overigens willen
wij er nog even op wijzen dat velen de circulaire
aan de afdelingen niet nauwkeurig genoeg hebben
gelezen. Bij de berekening van de suikerprijs moet
natuurlijk ook meegeteld worden de extra voor-
jaarslevering van gedenatureerde suiker à f 1,15 per
kg, en dan komt men op de middenprijs van f 1,44.
Van onze goedkope kunstraataanbieding hebben vele
afdelingen gebruik gemaakt en deze aanbieding is
nu weer voorbij.

IN MEMORIAM

Op 3 juni j.l. overleed op bijna 90-jarige leef-
tijd ons oud-lid en ere-lid de Heer

J. J. TROOST

Gedurende 28 jaren heeft de Heer Troost bij
onze vereniging de functie van secretaris-
penningmeester bekleed en zich hiervoor vol-
ledig ingezet. De laatste 4 jaren was hij erelid.
Hij was de mentor van onze vereniging, steeds
was hij paraat om ons als beginners met raad
en daad bij te staan en ons met het imkeren
vertrouwd te maken. Wij zijn hem veel dank
verschuldigd en zullen steeds zijn naam in
hoge ere gedenken.

Dat hij ruste in vrede.

Bestuur en leden van afd. Oosterhesselen e.o.

Op 28 mei 1975 is plotseling overleden onze
goede vriend en gewaardeerde imker-collega
de Heer

JAN GERRITSEN

op de leeftijd van 68 jaar.

Moge hij rusten in vrede.

Afd. Rijssen.

Op 22 mei 1975 overleed op 79-jarige leeftijd
onze oud-voorzitter de Heer Pieter de Vries.
Hij heeft onze afdeling als voorzitter 25 jaar
gediend en was drager van de medaille van
verdienste.

Hij was algemeen geliefd door zijn vriendelijk-
heid en hulpvaardigheid met een grote kennis
en vakbekwaamheid als imker.

Wat hij ons heeft gegeven leeft voort in de
harten van de mensen, die hem met genegen-
heid en dankbaarheid gedenken.

Dat hij moge rusten in vrede.

Het bestuur der Afdeling „Zijpe en Omstreken“.

Alom in den lande is veel belangstelling onder jong
en oud om zich te bekwamen in het vlechten van
korven en andere artikelen van roggestro en/of
buntgras. Er zijn ook aanvragen uit het gehele land
om cursussen hierin te geven.
Een vlecht cursus is uitnemend geschikt om mensen
enthousiast te maken voor de imkerij. Wij zouden
daarom graag bericht hebben van diegenen in ons
land die willen optreden als vlechtmeester of vlecht-
meesteres voor zo'n cursus. We kunnen dan een
gezamenlijke regeling opstellen wat betreft lesver-
goeding, reiskosten enz. U kunt zich hiervoor schrifte-
lijk opgeven met zoveel mogelijk gegevens bij de
voorzitter der Onderwijscommissie van onze Ver-
eniging, de heer C. Pater Jzn., Achterdijk 22, Bunnik.

**Opening Aankoopcentrum
PROPOLIS - BENELUX**

Gedurende de maanden januari, februari en
maart 1976 kan goed gereinigde Propolis toe-
gezonden worden aan

PROPOLIS - BENELUX
8, Hollmanstraat
Sittard/L.
Nederland

Voor **goede kwaliteit** wordt tot 38 cent per
gram betaald.

Let s.v.p. op ons artikel in dit blad.

Vraag ons informatieblad aan. U ontvangt dit
kosteloos.

Slechte gezondheidstoestand

Vermoeidheid - Spijsvertering

Prostaat enz.

Hulp door natuurlijke
STUIFMEEL - KUUR
Prospectus en prijs
PETER WAGENER
B-4780 St. Vith (B)
Malmedy Strasse 60

H.H. Imkers

Propolis is meer waard dan U denkt!

Propolis helpt U mee Uw hobby financieel tot
een succes te maken. Laat daarom Uw propolis
niet verloren gaan maar... vergaar de propolis
als U de kasten en raampjes behandelt.

Probeer de propolis zo zuiver mogelijk te
winnen.

Ook een weinig is de moeite van het inzenden
waard.

Zend Uw propolis naar:

PROPOLISHANDEL DE IMMENHOF
't Vrije 29, Zierikzee
tel. 01110 - 38 47.

Voor alles wat u nodig heeft voor de Moderne Bijenteelt kunnen wij u leveren van de beste kwaliteiten voor de laagste prijzen.

Kunstraat broed- of honingkamermaat **f 15,-** per kg. Bij afname ineens van meer dan 5 kg **f 14,50** per kg. Vraagt onze nieuwe prijslijst van materialen even aan. Deze is klaar en wij zenden u die gaarne toe. De prijzen vallen u zeker mee.

Tevens komen wij weer op de te houden bijenmarkten gelijk andere jaren.

BIJENSTAND H. T. VAN DAM & ZON

Jubbega Friesland — Telefoon 05165 - 1382

H.H. IMKERS

Zend vanaf heden al uw
RUWE RAATWAS
rechtstreeks of in verenigingsverband
naar...

HONINGZEMERIJ

W. van 't LAND

Telefoon 2607 **Barneveld**
Desgewenst **KUNSTRAAT** terug.
U zult zien, wij betalen de hoogste prijs.

Bouwcentrum Rotterdam.

Van 24 juli t/m 23 aug.: „Beestenboel” een expositie van huisvesting voor dieren in en om het huis. Openingstijden: maandag 13 - 17 uur, dinsdag t/m zaterdag 9 tot 17 uur. Toegangsprijs **f 1,60 p.p.**

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden **f 4,50**, elk woord meer 25 cent. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 84 68 01 van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Bij 10 keer plaatsen 10% korting. Inzendtermijn voor de 10e van de maand. De redactie aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud.

TE KOOP: **Prima 4-raams honingslinger.** Tel. 071 - 6 11 42.

TE KOOP GEVRAAGD: **3-raams honingslinger.** Brieven met prijsopgave naar R. den Besten, Wesselse kampweg 7, Apeldoorn.

GEVRAAGD: **Door jong imker, koninginneteltkastjes broedkamerformaat.** C. van Beek, De Klinker 19, Kapelle-Biezellinge Zld. 3615. Tel. 01102 - 12 19.

TE KOOP: **5 bijenvolken in spaarkasten en 5 lege kasten.** **f 475,-.** J. Kuipers, Tiekenveenweg 33, Overdinkel gem. Losser.

TE KOOP: **Enige goed onderhouden en goed bevolkte simplexkasten, blauw met witte banden.** R. Bakker, Scheepshellingstraat 105, Oude Pekela. Tel. 05978 - 25 92.

AANGEBODEN: **Carnicakoninginnen** bevrucht op Schiermonnikoog teelt 1975, aan de leg. **f 35,-** per stuk. Leverbaar juli-juli. Zending niet franco. Afd. Enschede p. a. H. H. Schutte Jzn., Sportlaan 22, Enschede. Tel. 053 - 31 81 65.

WIJ KOPEN: **Inlandse Bijenhoning, Ruwe - Zuivere Bijenwas, Propolis, Honing- en Waszemerij** **ARKADIA Lochem.** Telefoon 05730-1827/2219.

TE KOOP. Sterke gezonde **Bijenvolken** in kasten, boogkorven, ronde korven en op ramen. **Antieke wasvaten** van roodkoper. Strokasten en boerenkastjes. **Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a, tel. 03462-1303.**

TE KOOP GEVRAAGD: **Ruwe en zuivere Bijenwas. Honing en Waszemerij „DE BIJENKORF”, Eemnes.** Telefoon 02153-86704.

GEVRAAGD: **Bijenvolken, kasten, korven, slingers, waspersen** en verder alles wat u verkopen wilt. Betaling kontant. **Bijenpark Brulleman Breukelen, Zandpad 42a, tel. 03462-1303.**

TE KOOP: **Prima sterke bijenvolken in kasten, korven en op ramen.** Bijenstand „DE BIJENKORF”, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02153-86704.

VOOR ALLE IMKERARTIKELEN naar **Bijenstand „DE BIJENKORF”, Eemnes.** Telefoon 02153-86704. Prijscourant op aanvraag. Tevens hebben wij nog wat honing voor de wederverkoop.

TE KOOP GEVRAAGD: **Bijenvolken zowel korven en kasten en verdere imkersbenodigdheden.** Alles tegen contante betaling en aan huis afgehaald. **Bijenstand „De BIJENKORF” sinds 1897, Meentweg 103, Eemnes, (Utrecht).** Telefoon 02143-86704.

WIJ LEVEREN ALLES WAT VOOR EN BIJ EEN BIJ NODIG IS. **Spaarkasten** met dubbele broedkamer, groen geschilderd met nieuwe ramen **f 75,-**. **Simplexkasten** broed en honingkamer, geschilderd groen met witte banden, met nieuwe ramen **f 72,50**. **Zesraamskastjes** met voerbak **f 42,50**. **Langstrothkasten** met 2 broedkamers en 1 honingkamer met ramen, hoeken gezwaluwstaart **f 67,50**. Boogkorven met ramen, hoeken gezwaluwstaart **f 67,50**. Boogkorven met 9 ramen **f 37,50**. Ronde korven vanaf **f 15,-**. Kiepsen, bijensluiters, Dathepijpen, Kunstraat, Slingers 2 en 3 raams, vlechtriet en mooi roggestro, broed- en honingramen, observatiekasten, boogkorven enz. Het van ouds bekende adres: **Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a, tel. 03462-1303** (zaterdags geopend, zondags gesloten).

Bijentelersgroep „BIJENHOF”

Weversstraat 23, 8500 Kortrijk (B).
Tel. 056-213367

Alles van en voor de bijen. Waswafelinstallaties 850 - 800 en 750 cellendruk. Bevolkte kasten en korven. Kasten buiten concurrentie. Speciale prijzen aan afdelingen die gezamenlijk bestellen. Vraag onze gratis catalogus.

Bijhuizen Munsterbilzen - Wijgmaal - Geraardsbergen.

Nieuw Bijhuis, speciaal voor de Nederlandse klanten Claessens - Heuvelstraat 65.2180 Kalmhout (B.) tel. 031-668823.

ONZE IMKERSAGENDA

Woensdag 6 augustus Honing- en Bijenmarkt te Epe.

Vrijdag 8 augustus Bijenmarkt Velsen e.o. te Santpoort - dorp.

Zaterdag 20 september Honing- en Bijenmarkt te Ugchelen.

Zaterdag 27 september 67ste Honing- en Bijenmarkt te Eerbeek op de traditionele plaats bij de Korenmolen. (Café Zadelhof) aanvang 11 uur.